

Abstrakt

Tato dizertační práce propojuje dva proudy literatury o efektivnosti. Jak popisujeme v první části práce, teorie efektivnosti se většinou zaměřuje na rovnovážný stav a drobné odchylky od rovnováhy. Naopak empirické studie dokládají velké výkyvy v efektivnosti, které se vyskytují v reálných ekonomikách.

Popisujeme dva teoretické koncepty jako hlavní příčiny ve výkyvech výkonnosti firem. Za prvé, efektivnost je odvozena od ekonomické soutěže a je ze své povahy dynamická. Jelikož se výroba odehrává v čase, výrobní procesy se musí neustále přizpůsobovat měnícím se podmínkám nabídky a poptávky. Takové změny se provádí v podmínkách nejistoty, a to přímo vyvolává pravidelnou neefektivnost. Znamená to také, že nerovnovážné stavy jsou běžné spíše než vzácné. Za druhé, standardní modely většinou považují ceny za vnější parametr (mimo zkoumaný systém), aby mohly oddělit technickou a alokativní část efektivnosti z celkové ekonomické efektivnosti. Ukazujeme, že v praxi tento předpoklad velmi pravděpodobně selhává vzhledem k velké nesourodosti analyzovaných jednotek vstupů a výstupů. Detailně se věnujeme významu nesourodosti v modelech efektivnosti, především pak nesourodosti kapitálu. Jako výsledek ukazujeme, jak různé kombinace nesourodých kapitálových statků vedou k dalším výkyvům efektivnosti.

Ukazujeme, že zahrnutí obou jevů do teoretických modelů uvádí do souladu dosud převážně statický pohled na efektivnost a empirické studie dokumentující výrazné výkyvy v efektivnosti. Dále zdůrazňujeme, že nesourodost a časovost ve výrobě činí měření čistě technické efektivnosti téměř nemožné ve většině případů. Místo toho navrhuje soustředit se na peněžní měření ekonomické efektivnosti. Argumentujeme, že tento přístup bere v potaz nesourodost a poskytuje empirický odhad ziskové funkce, která je základním rozhodovacím kritériem podnikatele.

Empirická část dizertační práce se věnuje aplikaci navrhovaného neparametrického peněžního měření efektivnosti na české a britské malé a střední podniky. V těchto studiích se zajímáme především o vztah mezi ekonomickou efektivností a velikostí měřenou počtem zaměstnanců. Naše výsledky potvrzují velké rozpětí efektivnosti, s průměrnou efektivností v rozsahu 25 až 75 procent. Zatímco české průmyslové sektory vykazují pozitivní vliv velikosti firmy na efektivnost, rozšíření vzorku na všechny sektory včetně služeb v britském případě vede k zanedbatelnému negativnímu vlivu, který není významný z ekonomického hlediska.

Keywords: ekonomická efektivnost; nesourodost; zisková funkce; malé podniky

JEL classification: D24; L25; L26; B53